

SEZĂTOAREA

REVISTĂ DE FOLKLOR

Anul VII No. 7. — 1 Septembrie 1902

MEMBRII ÎNTEMEIETORI AI REVISTEI :

Ioan Adam, Constanța; I. Atanasiu, inv., Hînjăști, Dorohol; D. Adămescu, inv., Dimăchenu, Dorohol; Preotul T. Bălăgel, învățator, Stăfănești, Vilcea; I. Bondescu, învățator, Borocș, jud. Suceava; G. G. Burghilea, deputat și avocat, Dorohol; I. Cornescu, inv., Buftoa, Ilfov; I. Cosmescu, inv., Banești, Argeș; Gh. Cosmorică, institutor, Tg. Neamțului; V. Costăchescu, inv., Pleșești, Suceava; T. Daniilescu, inv., Fărcăș, Suceava; I. Dumitrescu, Buhoci, Bacău; Gustav Duperré, Broșteni, Suceava; Dr. Toma Dicescu, profesor, Cîmpulung; Ștef. Florescu, inv., Buhoci, Bacău; P. Gheorgheanu, inv., Cotinș-Broșteni, Suceava; Artur Gorocăi; P. Herescu, inv., Găinești-Mălini, Suceava; Vasile Hudiță, inv., Bogdănești, Suceava; Sorasim Ionescu, institutor, Falticeni, fost revizor școlar; T. C. Ionescu, inv., Pășcani, Suceava; Gh. Lupescu, inv., Vascani, Suceava; M. Lupescu, Directorul orfelinatului agricol «Ferdinand», Zorleni, Tutova; Radu Marinescu, inv., Hociu-Lespori, Suceava; N. Mateescu, inv., Cîrligi, Neamț; S. Mihăilescu, inv., Ruda-Dolhasca, Suceava; D. Mîndricel, inv., Meroniș-le-Jos, Vlașca; I. Morariu, profesor, Buzău; L. Mrejeriu, inv., Crncea-Broșteni, Suceava; I. T. Poporică, inv., Bostia, Iași; I. Postulachi, inv., Rădăuți, Botoșani; Radulescu-Cudin, inv., Priboani, Mureș; G. Rigo, Turceni-de-sus, Gorj; Dem. D. Stoenscu, Craiova; Dobro Ștefănescu, inv., Crăzveni, Ialomița; N. Stoleriu, inv., Zorleni, Tutova; Gr. Tabacariu, Fîntinele, Bacău; I. Teodorescu, inv., Broșteni, Suceava; D-ra Maria Todirescu, inv., Dolhasca, Suceava; Gh. Teodorescu-Kirileanu, licențiat în drept, profesor, Iași; N. Teodorescu, inv., jud. Tulcea; Sunior Teodorescu-Kirileanu, inv., Zorleni, Tutova; G. Teodorescu, institutor, Roman; D. Teodorescu, normalist, Roman; N. Trufin, inv., Bălătești, Neamț; Șt. Șt. Tutescu, publicist, Calafat; Hristian N. Tapu, profesor la liceul «Unirea», Focșani; A. Vasiliu, inv., Tăbăruși, Suceava; N. Vasiliu, inv., Pășcani, Suceava; I. Voinea, inv., Meroniș-do-sus, Vlașca; Iuliu A. Zanne, București; Paul Zari-fopol.

FALTICENI

TIPOGRAFIA M. SAIDMAN

1902

Abonamentul: 3 lei pe an; 4 lei pentru străinătate.

A se adresa ori ce corespondență și abonamentele, D-lui Artur Gorovei, în Folticeni.

CUPRINSUL:

Bucătăria Țăranului	M. Lupescu
Cimilituri	Artur Gorovei
Tradiții locale:	
I. Vasile cel mare	L. Mrejeriu
Descinteca: De ursită, De desfăcut, De cel reî	I. D. Durău
Rămășițe istorice	M. Lupescu
Cintece	M. Lupescu

DE LA ADMINISTRAȚIE

Cotizații plătite: I. Cosmescu, Bemești, Argeș, 3 lei; I. Cosmescu, Buflea, Ilfov, 3 lei; I. Voinea, Merenii-de-sus, Vlașca, 3 lei; P. Herescu, Găinești, 6 lei; Gh. Teodorescu-Kirileanu, 6 lei; I. Atanasiu, Hințești, 10 lei; Gr. Tabacariu, Fiutinele, 4 lei; N. Vasiliu, Pașcau, 10 lei; Gh. Popescu-Ciocănel, 2 lei.

Abonamente primite: II. Popa, Zorleni, 3 lei; Gh. Pașcu, Iași, 3 lei; T. Bocancea, judecător, Cimpulung (Bucovina), 4 lei;

Lista de subscripție

pentru ridicarea unui monument marelui nostru povestitor
Iou Creangă.

Suma din urmă	lei 28. 45
T. Bocancea, judecător, Cimpulung (Bucovina)	2. 00
	<hr/>
	lei 30. 45

ȘEZĂTOAREA

Anul VII.

Folticenii, 1 Septembrie 1902.

No. 7.

Bucătăria țaranului

Laptele acru de vaci se face *sadea* numai din lapte de vaci. El se ferbe, se pune în *oluri*, i se adaugă *cuib* și se lasă de se prinde. Laptele acru de vaci nu se face gros și bun ca cel de oi. Unele gospodine ferb laptele numai la început și apoi toarnă în vase și laptele crud, cum îl aduce de la vacă.

Zmintina se obține din lapte de vacă ori de oare. Laptele vacelor cu mîzaci de dă zmintina cea mai bună. Asemenea toamna și iarna se găsește zmintina mai multă pe *oluri*. Zmintina bună, multă și galbie se cupăta de la vacile ce au *mană*. Zmintina subțire, albicioasă și acră o dau vacile cărora li-i luată *mana*. Mana vacelor se ia de vrăjitoare prin farmece și descutece. Zmintina se mînuie în multe feluri. Din ea se face untul; se amestecă cu brînză de vaci de se pregătește brînză cu zmintină; se ung alivenele se mînuie *sadea*, presarată cu sare, cu mămăligă caldă; se pune peste găluște de li dă gust; se dreg borșurile, mai ales borșul cu carne de miel; se face din ea puț cu zmintină, ș. a.

Groștorul se ia de pe oale înainte de a se prinde bine și de a se înăeri laptele. El e întrebuințat la multe doștorii băbești. Peatră vinată arsă în foc și sfărmată ca făina de grîu, se amestecă cu groștor și se face o alifie cu care se ung copiii cînd au bube dulci.

Groștor frecat între două *oluri* (un fel de oale lungi, zugrumate la mijloc) încă e bun de bube dulci. Cu groștor se dreg unele mîncări și se ung copiii mici cînd se scaldă. Groștorul se pune și pe unele bube.

Chișleag se numește laptele înăcrit ce rămîne în oale după ce s'au *zmîntînit*. Chișleagul, în unele locuri, se mînuie ca laptele acru. El se *scoace* [se pune la foc de se încheagă în brînză] și tur-

nindu-se în strecurătoare, căpătăm *brînză de vaci*. Din zărul scurs din chişleagul scopt, se face *înăcreală*.

Din lapte se face şi *unt*. Untul se obţine şi din lapte de oi şi din cel de vaci. Din laptele de vacă untul se prepară aşa : Se pune laptele la prins în oale, se zmintinesc oalele prinse, punindu-se zmintina într'o oală anume sau într'un *budalău* (vas de ales unt, care e lungăreţ), şi se ia la bătut, dacă e în oală, cu o lingură mare, iar dacă e în budalău, cu *brighidău!* (o roliţă bontilă, cu coadă lungă) până să *alege* untul. Unele femei, ca să se aleagă untul mai răpede, *scoc* (serb) zmintina la foc, o răcesc şi apoi o ia la bătut. Cînd untul s-a ales, se strînge boţ, se spală în apă rece şi se sară, aşazindu-l în anumite vase. Numai din lapte dulce sătenii nu ştiu toţi a scoate untul. Cînd untul e galbăn şi frumos, vaca e *măncasă*: dacă e alb şi fără spor, vaca e *stricală* [i s'a luat mava].

Din lapte de oae untul se poate alege şi ca mai sus, dar şi în modul următor : să ia *jintuit* de sub caş (zama dulce ce rămîne după facerea caşului) se pune în *budacă* (un vas de brad) ori în *budie*, se lasă să se prindă ori să se înăcrească, şi apoi punindu-se în budalău, se zbate cu brighidăul pînă se alege untul : în urmă untul se face boţ, se spală, se sară şi se aşază într'un vas, unde trebuie ţinut la răceală.

Unt *rînced* [strical] şi iute, pe *cheptene* [pieptene] cu brînză iute rasă de pe bărbuţă se dă porcilor cînd sînt boluavi de *brînă* [o boală la git]. Din unt cu ceapă prăjită se fac *prăjituri* ¹⁾ [un fel de sos] de se drege *zama* [borşul cu carne].

Zara e lichidul ce rămîne sub unt, după ce s'a ales. Ea are un gust acrişor. Zara se strînge în budăe, se lasă de se înăcreşte tare şi cu ea se fac verze, fasole ş. a., ţinînd locul borşului. Cînd zara e proaspătă şi groasă, se mănîncă cu mămăligă.

Unii săteni vara beu zară proaspătă, să le fie de sete.

Sărbuşca se face aşa : se ia zară de sub unt, se pune în ceain pe foc şi cînd ferbe, c'o mină să *ţirie* făină de popuşoi, iar cu alla se mestecă în ceain, cu o lingură, ca să se amestece. Cînd a fert bine, se ia de pe foc, se răceşte şi apoi punindu-se în blid, se dă de mîncare. Cine n'are zară de sub unt, face sărbuşcă şi cu zer.

1) Com. de Gh. Lupăscu, învăţator în Com. Ploşestii.

Samachişul sau *sămăchişul* ¹⁾ e un fel de lapte acru foarte acru şi oţelit. El se minucă cu mămăligă rece. Sămăchişul se face din lapte acru, după ce se invecheşte. Unii zic *samachiş*, clişleagului.

Pocrişul ²⁾ sau *pocreala* e un lapte foarte acru. El se minucă în zile de fruct cu mămăligă. Sămăchişul e tot un soi de pocriş dar mai subţire.

Zărul e un lichid gălbui-albişor, ce rămâne cind se face brinza de vaci, ori după ce se scoate din jintuit urda. Zărul din brinza de vaci la început e acru-dulce, iar cel ce rămâne de la urdă e dulce: lasat mai multă vreme, se înăcreşte tare (se oţeleşte) şi căpătăm *năcreala* sau *înăcreala*. Zărul se dă pe la stini cinilor şi porcilor. Cu el se iupătesc — după ce s'a topit în el *piatră acră* — unele scule care se boesc, cum şi ouăle care se fac roşi la Paşti. Tot cu zăr se face şi *dubata*, în care se dubesc peile de oi, înainte de a se face cojoace. În zăr se scald copiii slăbănogi, ca să se întărească, şi tot în el se scaldă vara pe la stini oamenii ce sufăr de durere de *chiept*.

Țiținul e un fel de zăr foarte acră, pe care-l minucă omul nevoeș, cind n'are de altele.

Caşul se obține din lapte de oi. Mai în vechime, cind sătenii aveau capre, laptele de oi se adăoga cu cel de capră în facerea caşului. Astăzi, în laptele de oi, se pune şi *dulce* de vacă, ca să fie mai mult şi ca să nu se *irosască* laptele de vacă. Cel mai bun caş însă se obține din laptele sudea de oi, şi mai ales cătră toamnă.

Caşul se obține așa: se ia laptele de oi şi se pune într'un ceac un mare: peste el se varsă *cheag*, anume pregătit în *chegorniceri* şi se lasă de se încheagă bine: cind laptele e încheagat, se ia un *tauşer* (un meleşeu, culişer, băţ gros) şi se mestecă bine de se mărunţeleşte, şi cind e amestecat bine, se pune în strecurătoare de se scurge de zăr. Acum avem caşul. Scurs bine, se pune pe poliţă de se mai zvintă, lăsindu-se să *dospescă* [să fermenteze] obținând un gust aerişor.

Cind caşul e în zăr, se zice *caş dulce*; el e gustos, dar nu poţi

1). Sămăchiş zic Dorueni.

2). Com. de I. Teodorescu, Cotinşa.

minca mult, fiind sățios. Caș dulce în zăr se dă de pomană de sufletul morților și se duce și la biserică ca jertfă.

Pină nu mininci caș dulce, nu e bine să te scalzi, că te apucă rigurile.

Cașul dulce se duce jertfă la biserică mai ales la Sf. Gheorghe, cînd ciobanii fac vrăji, ca fermecătoarele să nu poată lua mana oilor.

Cașul cel mai gustos îl dau oile cu mană. Din caș dulce știu sătenii că și-au clădit odată țiganii biserica..

Caș dulce se mai poate obține puiënd în lapte în loc de cheag, *năcreală*.

Cașul dulce frămîntat cu sare, se mînuieă cu mămăligă caldă.

Brînză de oi e unul din alimentele cele mai de samă a săteanului nostru; muntenii, mai ales, numai în el dovedesc. Ea se prepară din caș.

Cînd brînză e scursă de zăr și uscată, și cînd începe ori este fermentată, se ia cașul, se curăță de coji, se pune într'o covată, și aici se frămîntă foarte bine cu sare. Cînd e frămîntată de ajuns, se pune în bîrbină ori în budăe, și acolo se indeasă ori se bate cu *braiul*, un pilug de lemn rotund la capăt și cu *scrijă'itura* [creștături] pe el. Bătută bine, ca să nu rămie loc printre ea, se pune bîrbină în camară, la răcoare, ori în beci. Unia, aă obiceiul de pun de-asupra puținei nisip ori lut, spre a nu se resufla brînză. Lucrarea aceasta se numește *bătutul* brînzei. Brînză se bate și în beșici de vacă.

Bunătatea brînzei de oi atîrnă de la meșteșugul baciului de a prepara cașul și de la chipul de a o *bate* la puțină și a o sara.

Brînză de oi se mînuieă cu mămăliguță caldă. Ea e o miucare plăcută în tot timpul anului, dar se trece mai mult în *săptămîna albă*, de dinaintea postului mare.

Brînză iute de oi, cu unt iute — *rincea* — pe cheptene părăsit (cules din gunoae, zvirli) se dă porcilor cînd zac de *brîncă* [o boală de grumaz]. Cînd brînză e prea iute ca să se poată minca, se topește în *hîrb* ori în *hîrgău* și se amestecă ori cu un ou *batut* ori cu *cir* de mămăligă.

Brînză zburată se face și din lapte de oi și din lapte de vacă. Ea se face așa: se ia lapte dulce, se pune pe foc la fert și în el se toarnă puțină *inacreală* ori zăr acru, sau în fine ori ce soiū de acrituri, de se *zboară* laptele. Cînd laptele e *zburat* (*coaslit*, prefăcut în brînză) se strecură în strecurătoare, de se scurge, și ceea ce

rămâne e *brinză zburată ori caș cu înăcreală*. Cașul cu înăcreală nu se poate conserva mult. El, frământat cu sare, se mîinecă cu mămăligă caldă : unia, spre a-l face mai bun, îl topesc, amestecându-l cu brinză iute. Brînză zburată e sățioasă. Ea se face primavara, înainte de a se puni oile pe brînză.

M. Lupescu.

CIMILITURI

Degetele.

80. Am zece copilași cu cite o jumătate de căciulă în cap. — Rudeanu.

Desagi.

81. Pe valea lui Văituș vine o merlă cu două guși. — Bălășel.

Dinții.

82. Doisprezece parmaci, 1) într'al cui c... îi bagă. — Bălășel.

Dovleacul.

83. Am un cal, și el un' se culcă, își face culcuș ca epurele. — Rudeanu.

Fasola

84. Mendriță mendriță circii toboriță. — Bălășel.

85. Ce-î în fundul oalei cercelul Doamnei? — A. Vas.

86. Păsăruce ruc, pă copaci să sue. — Rudeanu.

87. C... crețe pe cotețe, eū le 'ndes și ele es. — Lupescu.

88. Răscări, crăscări să aibă, s-ar sui la cer. — I. Dimitrescu.

Fiorul de prins șoareci (cătușa)

89. Obiliță tălărăscă, cine o ghici, să se zgircească. — Rudeanu.

Foarfecele.

90. Două late-alăturate, două 'nguste cirligate. — A. Vas.

Fulgul.

91. La trup sint ușor, fără aripi sbor. — Bălășel.

Furca.

92. Am două surori : una șede afară și n'o plouă, și alta la acioală 2) și o plouă — Bălășel.

94. Cumătră așchielă șede nepeplănată și dă păr la fiecare. — S. T. K.

1) Stoborî ou cari se include curtea sau gradina. 2) Adăpost.

SEZĂTOAREA

93. Am zece fete :

cinci pe clae,
cinci sub clae :
pe cele de pe clae
le plouă,

pe cele de sub clae
nu le plouă. — Bălășel.

Furnica.

94. La cap ciuciu,
la e . . ciuciu
la mijloc fiiu. fiiu. — S. T. K.

Furtuna.

95. Ce trece prin vamă
și nu se bagă de samă ? —
Rudeanu.

Fusul.

96. Hula 'n sus,
hula 'n jos ;
cînd a însăra
hula îi sătulă. — Lupescu.

a) Hula 'n sus,
și hula 'n jos,
și de sară burduhanos. —
A. Vasiliu.

b) Burduf în sus,
burduf în jos,
cînd cauți noaptea
burduhanos. — A. Vasiliu.

Garafa.

97. Am o rață toaipă
hoaită,
cu 'n picior turului
burului,
și unu! păhărnicește. — S. T. K.

Gaza.

98. Burduhoasa
umple casa. — A. Vasiliu.

Ghiața.

99. Mă suii în deal la Văduleasă
ca să încep o cusătură
fără leac de tivitură. — S. T. K.

Ghimpele.

100. Am un cățel mititel,
mușcă pe Vodă de picior. —
Bălășel.

Ghinda.

101. Am un butucaș : dintr'un ca-
păt fac o covașică, și diu celalt
capăt două căușele — A. Vasiliu.

102. Am un trunchiu : îl sparg în
două, și fac două blăni de pat,
două albi și un potcap. — Bălășel.

103. Ce spinzură belit ? — Bălășel.

a) Ce șade spinzurat ? — Rudeanu.

Gindul.

104. Nuelușă vinzală
ocolese țara cu ea. — Bălășel.

Gisca.

105. Tiugă (ligvă, livgă, sau litvă)
tutuiană
șipă noaptea pe poeană. — Bălășel

Glonțul.

106. Tărtăcuță brează
tot cîmpul nechează. —
V. A. Florescu.

SEZĂTOAREA

- Grinda** [griuzile casei].
 107. Coamele eruează
 și trupul vărecează. — A. Vasiliu
108. Am patruzece de copii
 culeați toți la un căpălii
 și nu se ceartă de loc —
 Rudeanu.
- Harapnicul.**
 109. Ce-l în grindă
 și colindă,
 și pișcă de prăpădește? — S. T. K.
- Harbuzul** (lubenița).
 110. Am un țezișor cu apa roșie,
 cu pești negri și malurile verzi.
 A. Vasiliu.
- a) Am o fatună : apa roșie,
 ghizdurile negre. — Bălășel.
- b) Între două dealuri curge apă
 roșă și cu pește negru. —
 S. T. K.
111. Am o ladiță
 plină de călugărițe. — Bălășel.
112. Mă duseți la buduleasă
 să înceapă o începătură
 fără leac de tivitură. — S. T. K.
 (Glodent Parpanița)
113. Am o ulciacă cu miere
 ascușă în huruene. S. T. K.
- Holdcele.**
 115. Am un picior de muscal
 șede pe un virf de deal.
 (Din Cristești, Suceava)
- Iepurele.**
 116. La deal fug de nu m'ajungi.
 la vale cad în bruci. — S. T. K.
117. Ce iese ciont din pădure?
 Bal.
118. Șușoi
 mindroi
 șede'ntre doi bașcalii. 1) — Bal.
- Inelul.**
 119. Șede Făt-frumos
 pe un munte de os. —
 V. A. Forescu.
120. Frigare dă carne
 și carne dă aur. — Rudeanu.
121. Turtel
 hurtel
 băgat în c.. de vițel. — Bal.
- Imblăciul.**
 122. Două lemne hodolemne,
 și la mijloc un grumaz de piele.
 A. Vas.
- Jirul, porcii și lupii.**
 123. Picurușii picură,
 trăpădușii trăpădă,
 Mogoșoaia șede'u cale. — I. Dim.
- a) Picurușu picură
 trăpădușu trăpădă
 gidilușu gidilă. — Rudeanu.
- b). Trăpădușul trăpădă,
 picurușul picură,
 Halea, Malea
 ține calea. — A. Vas.

1). Bașcalia — corpulent, voinic, care n'are teama de nimic.

Lăcata.

124. Domușor cu haine scurte
mare lege ține'n curte.

V. A. Foreseu.

125. Țiganul cu haine scurte
rămîne singur în curte. —

I. Dim.

Lăcusta.

126. Săritură de ciută, în urnă
nimic. — I. Dim.

Limba.

127. Am un buluceș de lemn,
umblă prin bordei
și strigă Maftei, Maftei. —

A. Vas.

Lingurele

128. Sus lună
jos răsună,
ceucele s'adună. S. T. K.

129. Pă valea lui Istrate
ies ciorile 'ncărcate. —
Rudeanu.

130. Am nouă oi cu capetele
în obor și coadele afară --
Bălășel.

Livada.

131. Mă dusei după casă,
văzui mare mireasă. —
S. T. K.

Lopata și mălaiul.

132. Am o cătalușă neagră,

toată ziua bate din coadă:

--Tuști babă pe lopată!

—Viue babă și-mi arată. —

A. Vasiliu.

Luleaua.

133. Gușă, gușă, găinușă,
viuă, na, cenușă. — A. Vas.

a) Găinușă ciușă
trage 'n nas cenușă. — A. Vasiliu

b) Găinușă ciușă
dă cu ciocu pînă cenușă — Rudeanu.

Lumina

134. Durda groasă
umple casa. — Rudeanu.

Luna.

135. Am mîlă potcovită
șede pe-o casă șindilită. — A. Vas

136. Am o găină boghietă
umblă noapte pe sub părete —
A. Vas.

Lupul.

137. Cine șede în brinci
sus la vie
roziud materie ? — S. T. K.

138. Noaptea ochii îi sterlește
și ciud urlă te 'ngrozește —
S. T. K.

Artur Gorovei

Tradiții locale

1. Vasile Cel Mare

Sătenii din Crucea, (com. Broșteni, jud. Suceava) pomenesesc des în vorbirele lor despre trecut, pe un haiduc cunoscut sub numele de **Vasile Cel Mare**, iar povestea lui se știe pînă și de copii. Din cei cari trăesc, nu l-a apucat nimeni, căci a trecut hăt mult peste sula de ani de cînd a haiducit Vasile Cel Mare. Viața și faptele acestui om, așa după cum se povestesc, sînt vrednice de cunoscut.

Vasile Cel Mare era de loc din satul Ciocănești, cum spun unii, iar după cum spun alții din satul Boului. Amîndouă satele sînt în Bucovina. În urma unor hoji făcute în Cîmpulung (Bucovina) cu tovarășii săi, Ștefan Rusu și Andrei Rusu, urmăriți de poteră, trec muntele Tedirescu, vin în Crucea și se tocmesc slugă pe la oameni. Vasile Cel Mare s'a apucat slugă la Gheorghe Cozan, care era vornicul satului pe vremea aceea.

Într'o zi Gheorghe Cozan, îl bănuște lui Vasile Cel Mare că de ce nu scoate afară niște poloboace cu curechiu; era în vreme de toamnă. Atunci Vasile își suflică mincile, scoate petrele din poloboace, de pe curechiu, și apucînd pe rînd, cite-uu poloboc, cu o mină de sus și cu alta de jos, le-a scos pe toate afară.

Și Gheorghe Cozan și femeia lui, Sofronia Groasa, s'au minunat de puterea lui Vasile Cel Mare și au început a prinde grijă.

În primă-vară, Vasile, și-a luat rămas bun de la Gheorghe Cozan, și fără să vrea a-și lua simbria, a plecat.

În drum, s'a oprit la o crîsmă în **Gura-Negrîi** (Dorna) unde a băut în trei zile, trei vedre de vin: în această vreme, pușcă cu pistoalele în gura cuptorului de sărea cărbunii din vatră în toate părțile.

Mai pe urmă, s'a dus tocmă în **Pirăul-Plutei** la un om **Eurtună**, unde s'a tocmăit iar slugă. Tocmăit se întimplase să vie în sat o laie de țigani din **prundu Ieșului**, și făceau multe neajunsuri oamenilor. S'au încercat ei să-i scoată, dar n'a fost chip că erau mulți țigani și îndrăzneți din cale afară. Era cam o săptămînă pînă în Sfîntul Gheorghe, cînd oamenii se adunase la crîsmă să se sfătuiască pentru varatul vitelor: din vorbă în vorbă ajung la țigani și nu le da în gînd cum să-i scoată. Vasile cel Mare, care era de față, iese dintre ei, ia un girneț de fag și merge la un țigan cerînd să-i

ȘEZĂTOAREA

facă o măciucă de fer. Țiganul pentru plată îi face bucuros, ba i-o și tocmeste în girnele, legindu-o în patru verigi. Iese apoi de la țigan și pleacă printre corturi, răsfoarând citeva: țiganii se înșiră după Vasile, care o rupe de fugă. Când l-a venit bine, se întoarce și începe a-i pocni cu măciuca așa, că pe care cum îl pălea și cădea. Ceilalți din urmă au rupt-o de fugă 'napoi, și au luat corturile și ce mai aveau, și-au luat-o la sănătoasa.

Oamenii, de bucurie, au început care de care să deie vin și să-l cinstească, dar el n'a primit. Nici simbria de la Furtună n'a vrut s'o iee și a plecat. Și-a adunat tovarășii vechi și alții noi — cam 12 de toți — și a culceerat munții de la hotarul Bucovinei, Muntele Lung, Goia, Bășescul, prăpădind mai ales prin Humor, Cimpulung și alte locuri din părțile acelea. Poterile îi urmăreau însă din toate părțile, o parte din tăvarășii lui au fost prinși între care și *Crețu*.

Cei rămași, cu Vasile cel Mare, s'au întors în Cruce la Nichita lui Vasile a Nicului; pe aici au umblat mai multă vreme fără să se atingă de avutul oamenilor și fără ca să facă potlogării de rind. *De multe ori, Vasile cel Mare ajuta pe năciți, și nu suferea ca tovarășii săi să facă rău oamenilor.* Când au plecat din Cruce, după ce au făcut ciuste la crismă cu oamenii din sat, au văzut trei corbi: — De amu perim, fraților! a zis Vasile cel Mare. Au sosit Grințieșul și s'au dus la fundul Bistriței din Ardeal, iar de-acolo pe munții Țibleșului, unde și-a cântat Vasile cîntecul:

Frunză verde iarbă mare,
coala 'n jos pe lingă vale,
trece-un căpitan călare
cu trei sute de catane,
după Vasile Cel Mare.
Stai Vasile nu fugi
că grea poteră te-ajunge.
Las potera să m'ajungă
că-s voinic, nu-s blăstămat,

is voinic cu Căpineag
știu poterii ce să i fac.
M'oiu pleca după un fag
și-oiu ridica cu 'n ballag
și pe toți i-oiu face prag.
Foac verde măr mustos,
rămii Țibliș sănătos!
N'a fi astă-zi, n'a fi mină
cînd oiu mai călea pe tine.

De aici s'a coborît la fundul Bistriței. Pe cînd mergea cu un tovarăș al său pe drum, urmărit de poteră, a fost împușcat de un Comis, care-l pîndea dintr'un cerdac. Tovarășul său, l-a luat în spate și-l ducea, dar fiind că-l ajungea potera, Vasile Cel Mare a zis tovarășului său să-l lase pe dinsul, iar el să fugă, să nu-l prindă potera.

SEZĂTOAREA

Un prost găsiindu-l jos, i-a tăiet capul și l-a dus la Suceava, unde era cerut.

Rămășiile din timpul lui Vasile Cel Mare se găsesse în dosul *Tarnuțelor* (munte). Când umbla el în haiducie prin Bucovina, își avea făcut un bordei în tre stucile cele mari de pe acest munte, unde se adăpostea de vremuri rele. Urme de-ale bordeiului se găsesse și azi. Se zice că o femeie din Gemene (Bucovina) a găsit multe odoare, în bordeiul lui Vasile Cel Mare din Tarnuți.

(Auzită în Crucea Broscuț, de la Costache Cojocariu, de 70 ani.

Leon Mrejeriu.

II de 3TK Cupaj

DESCÎNTECE

DE URSITA

Desciutătoarea ia un cuțit, păr de pore, și sămință de cîncpă, invălește focul cu cuțitul și zice : „Foc, focușorul meu, eu te învăleșe și tu să te desvălești, să te faci un șerpe balaur cu solzii de aur, cu aripile de foc, cu pliscul de oțel, să te duci țara în lungiș și în curmezis, unde-a fi ursitorul, să-l ei și să-l izbești, la diusa să-l pornești, prin pădure fără sine și prin sat fără rușine, prin gloduri nefrînte, prin ape nerupte, să sară gardurile fără pirlaz, să între'u casă fără de obraz, să nu stee în loc cum nu stă păru'u foc (aruncă în foc cîteva fire de păr de pore) ; să plesniască, să trăsniască (pune pe foc cîteva semințe de cîncpă) și la diusul să pornească”. După ce i s'a desciutat, își pune cuțitul la căpătăiu, și noaptea își visează ursitul. Înainte de a se culca, face 12 mătăuți în curmezis și zice : „Eu te dărușe cu 12 mătăuți, tu să mă dărușești cu ursitul meu, în vis să-l visez și aevea să-l văz”.

DE DESFĂCUT

Se desciută în apă din Siret în care este pus un mănunchiu de busuioc și un bau de argint. — Buna dimineață apă albă — Mulțămese eulare negru. — Da de ce s negru? De fapt, de dat. Cu apă curată, luminată, eu frumos m-oști spăla de fapt, și de dat; cofa 'n mîna mî-oști lua, la fîntina lui Iordan oști pleca, pe cararea lui Adam; dușmanii, pizmașii în pămînt m-ați izbit. Maica-Domnului m-a făzut, de mîna dreaptă m-a luat, pe ghizdele de marmură m-a

așezat, cu apa Mirului m-a scăldat, cu dragostea m-a îmbrăcat, cu *libostia* m-a încălțat, buciun în mână m-a dat, pe calul lui Sf. Gheorghe m-a încălecat, priu mijlocul orașului m-a purtat, ș'am buciunat, ș'am trimbijat, toate fetele la mine le-am plecat, și toți boerii, și toți negustorii. Râsat soare, frățioare, purcede pe eale, pe cărare, cu ciuboșira de argint, cu glasul de cuc; eă mai mare peste toate florile, peste toți trandafirii; eă mai arătos, și eă mai frumos.* — Cu apa în care s'a descintat se spală cel căruia i se face descintecul, și zoile se aruncă în Siret

DE CEI REI

Se descintă în borș crud, în care se află un petroiū ca acela cu care se pisează usturoiul și se face mujdeiū. „S'o stnicat și s'o mluicat, Ștefan Vodă s'o suit într'un deal, ș'o tăiet un cal ș'o făcut un bal, și toate lubele le o cheinat, pe cel rai nu i-o chemat. Ei s'o mluicel și o început a trăsni ș'a plesni, și s'o dus în Dunărea să se 'uneco. O încălecat pe un cal de piatra. Când o ajuns la Dunărea, cel rai s'o inecat, calu o erapat și eutare o rămas curat, lumninat, ca argintul cel vărsat, cum Maica-Precista l-a lăsat* — Se spală apoi cu acest borș descintat, și se dă să bec boluavul.

(Spuse de Maria V. Axinte Feraria, din Buhoci, jud. Bacău).

Culese de I. Dim. Durău.

Rămășițe Istorice

Orfanul Gh. T. Corneanu, feciorul lui Toader Corneanu, mort, și al Elenei T. Corneanu, țarancă, care trăiește în Lespezi, județul Suceava, vine într'o zi și mă întreabă :

— Domnule, eu stind în vacanță acasă am auzit pe unii flacăi zicându-și ca bajocură „*măi Dacule*“; iar unele femei și fete ziceau flacăilor, care nu erau de treabă: „aista par' că-i *uu dac*“; ce-a fi înșămnind cuvintul aista?

Am cercelat pe orfan dacă cu zic *drac* în loc de *dac* și el m'a asigurat că a tras bine sama la cuvint și ziceau *dac*, nu *drac*.

Atunci am căutat să-l talmăcesc într'un fel.

— Dacă eu adevărat ai auzit cuvintul *dac*, ca bajocură dată flacăilor cu apucături rele, atunci să știu că aista-i un cuvint vechiū, și se păstrează de pe vremea colonizării Daciei. Romanii erau oa-

menî mai învalaşi, şi cu obiceiuri mai blinde : Dacii erau salbalecii cu totul şi răi. Cuvîntul acesta trebuie să se fi păstrat din vechime între Romîni, dat ca bajocură celor răi, care erau asemănaşi cu salbalecii Dacii. Cuvîntul trăeşte în popor. Interpretarea dată de mine e de datoria celor competenţi s'o îndrepte.

M. Lupescu

CÎNTECE

478.—Fala de biran
şi de mojie rău
ce faci la pirău,
rogi pe D-zeu
ca să te leu cū !
Fala, te-oi lua
cînd voiū vedea
douăsprezere curel
toate cu papuci,
culegînd la uuci :
şi-ncă te-oi lua
fala, lua,
cînd voiū vedea
ursul cu nadragi
păstor după vaci ;
şi 'ncă te-oi lua,
fala, lua,
cînd voiū vedea
lupu cu cimpoiū
ciobonaş la oi,
şi 'ncă te-oi lua,
fala, lua,
cînd voiū vedea
un iepure schiop
intr'un viri de plop
trierînd la bob :
şi 'ncă te-oi lua
fala, lua,
cînd voiū vedea

cucos cu ismene
culegînd survele
să ne-ncălzim la ele.

479.—Frunză verde de negară
foamelea s'o 'ntins în jară
şi ea bate mai cu foc
saracu fără noroc.
Ardă 'n focu cel nestins
cine foamele o adus ;
viernii trupă să-I mlutuce,
ciuma să-I rîpească pruncii,
că mult chin şi mult aban
duce sufletu sarman,
mult amar şi multă jale
o căzul pe capu jărei.
Încotro ochii îi-ntorei,
uu dai de est de caliei,
şi-ncotro te vei întoarcă
vezi numai ease sarace.
Foamea mi te prăpădeşte
mourtea lute te coseşte
şi te pune la hodină
ca pe-o creangă de sulcină,
mi te toarnă la pămînt
ca pava ce shoară 'n vînt.
N'ar ajunge est clipeşti
şi ar fi afurisit
cine foamele o stîruit.

cine muscali o chemat
și-n țară i-o răvârsat.
De cînd muscali-s prin țară
foamea crudă ne omoară,
birurile s-o mulțit,
oamenii o calicîit,
nevestele-o văduvit,
fete multe-o 'mbătrînit
și talharii s'o 'mulțit.

480. — Frunzuliță de matasă
dă-mi drumu puicuță 'n casă
c'afară plouă de vîrsă,
și nu plouă cum se plouă
ei plouă cu peatră 'n două.
— Eu în casă ț-aș da drumu
da mi-i teamă de nebunu,
că mireazu-i bat în pat,
cu pușca plină la cap,
cu pistoale la picioare,
cînd de cînd să ne omoare.
Pinea 'n covată dospește,
focu'n vatră dudăește,
copilu 'n leagăn răcnește,
și el stă și mă pîndește:
da mai stăi macar o țîră
p'u ce pinea-oi frămînta,
copilu l'oi adapa,
ș-oi ieși la dumneta.
Ea pinea ș-o frămîntat,
copilu l-o adăpat.
la ibovnic o eșit.
El de mină o luat-o.
și la plai o apucat-o.
la plaiul voinicilor
la flutina cucilor.
Pădurele s-o mirat,
ei acolo s-o culcat.
Ea dimineața s-o sculat,
pe ochi negri s-o spalăt,

la răsărit s'o 'nehinat,
pe dînsu l-o clătînat.
— Scoală, puî, să-ți cat în cap.
— Tu în cap mi-ai mai catat,
cu lacrimi nu m-ai udat;
tu pe mine m-ai urit
și drumu l-ai îngrozit,
— Nici pe tine te-am urit,
nici drumu m-o îngrozit,
da 'mî pare rău ce-am făcut.
l-auzi bade cîntă cucu
la ce mi-am lasat cîu copilu,
dă-mi drumu ca să mi-l ieți
să-l sărut, drăguțu meu.
— Eū, puicuță, ț-aș da drumu
ca să-ți aduci tu copilu,
da barbatu te-a pușca
și inima mi-a crapa.
La catane m-a lua
și tu acasă îl pleca.
La catane l-o luat,
ea acasă o plecat,
la fereastră-o ascultat,
cum barbatu legana
și copilului ciuta.
— Haide liuliu! pîn de sară
că mătă-i curvă prin țară:
haide liu-liu! pînă mine
că mătă-i curvă prin lume.
Cînd cîntecu o gătăt
ea în casa o intrat.
— Buna ziua bădișor!
— Mullănesc puțu de dor.
— Da un-ți-i femeea, bade?
— Da-i dusă la țîrgurele
cu semînți de viorele.
— Cite s-o iertat pe lume
iartă-mă și tu pe mine
că eu ți-s femeea, bade.
— Eū, puicuță, te-aș ierta

da inima mi-a crapa
lasă-mă mai bine-aşa.

481 — Fruuzuleana poama neagră
puiculița mea cea dragă
trece drumu nicei mă-ntrebă
parcă cineva o roagă.
Eu ea line am mai văzut,
mai de soi și mai de viță,
nu ea line-o rămășiță.

Mulțămese lui Domnu sfânt
e am făcut un pas la cîmp;
ce am văzut m-am bucurat:
am văzut o copiliță
albă ca o libidița,
cu părul lasat pe țăță;
el pe țățe el pe spale,
m'o luat fior de moarte.
Lasă-mă badița'n pace
mie iubirea nu-mi place.
Nu sint floare din grădină
să mă poarte toți pe mină,
cî-s floare de priu nori;
iubește-mă c'ai să mori

482. — Foae verde de-arsinie
vine lelea pe coluic
răsucind la burangic.
De trei zile răsucește
și pe foc nu mai sporește,
nicei din furcă nu gătește.
Bate-o, doamne, ș-o trăsnește,
de diusa mă curățește,
că de casă nu gîndește;
bate-o, doamne, ș-o delună
de nimic nu este bună;
bate-o, doamne, D-dzâu
că să scap de-un lucru rău.

483. — Ș-apoi foae liliac
la ~~fiutina cu cerdac~~
este un trandafir de leac,

ci să fac ea să mi-l sap
să mi-l pui sara la cap
să miargă miroznă 'n sat
să vie cine mi-i drag.
să vie pînă la prag
să-mi pue mina la cap
să mă 'ntrebe de ce zac;
ori de cori, ori de varsat
ori de dor de-amorezat.

484. — Foae verde țarbă neagră
la fiutina din dumbrayă
șade doru și bea apă,
și cum șadi mă întrebă
de ce-s tinără și slabă.
Eu, dorule, drept ț-o-i spune,
c'am trăit cu greu pe lume;
soacră-mea nu mi-o fost mamă,
barbatu nu mi-o fost frate
să-i fie milă a mă bate.
Peste vale la o casă
să jălnia o vorniceasă
e-o bătut-o vornicu
să spue ibovnicu.
Ibovnicu nu l-o-i spune
să mă pui și pe-un cărbune,
să mă pui chiar pe frigare
ibovnicu nu-l știu care;
de m-ar pune pe-o țăpușă,
ibovnicu-i după ușa
într-o oală cu cenușă.
Vlădica că-i vlădică
și tot are ibovnică,
potropopu-i potropop
și tot are șăple, oșt,
furnica șede-u pămînt
și tot are ibovnic;
dară eu că-s lumicioasă
să nu mi-l țiu sub fereastră?

485 — Foae verde peliniță

mă luai pe cea uliță,
 mă'ntilniți cu-a mea puicuța.
 Eu am ris, dar ea n'o ris
 foc la inimă mi-o pus,
 eu am grăit, ea n'o grăit
 vai, la inimă m-o fript.
 Acasă m'am lovirtit
 mama masa mi-o gătit.
 — Maică, maiculița mea,
 ia masa, că nu miuine,
 deșterne-mi că nu mă cule
 găta murgu să mă duc.
 — Dragu maicei nu te duce
 ceru-i mare, stele-s multe,
 și mai mici și mai mărunte.
 satu-i mare, fete-s multe
 și mai mai mari și mai mărunte.
 — Și de geaba maică-mi zici
 mai mult inima mi-o strici;
 că ceru-i mare, stele-s multe
 dar ea luna
 nu-i nici una,
 ea luna de luminoasă
 și ea puica de frumoasă:
 și ea luna de văzută
 și ea puica de plăcută.
 El de mă-sa n'o ascultat
 calul și l-o înșădat,
 și după puică o plecat.
 La puica cind o ajuns
 murgu-așa o rinchezat,
 poarta 'n trei s'o despical,
 și el așa o oflat
 inima s'o clătinat
 și puica ș'o întrebat:
 — Puică, puiculița mea,
 cind am ris
 de ce n'ai ris
 foc la inimă mi-ai pus?

(Culese din jud. Suceava)

ș'am vorbit
 și n'ai vorbit
 de drept m-ai ars și m-ai fript?
 Cătră mine te jurai
 că pe altul nu mai ai,
 te jurai pe sfintul soare
 și pe sfintele icoane,
 ș'am venit și te-am prins față
 cum te țineați trei pe brațe:
 cu unul te sărutați,
 cu unul te dezmerdați,
 la unul țifa o dați,
 și atunci că mi-ai răspuns:
 dragă, cumpără-mi ce l'am spus
 să nu iei rochița verde
 că suut dragă cui mă vede,
 s'o iei neagră glivizie
 să-ți fiu dragă numai ție
 dacă vrei să-ți fiu soție.

486 — Frunzușoara trei masline
 ce-aud eu puică, de tine!
 Am auzit și nu prea bine
 că vrei să te leși de mine.
 Lasă-te la D-zeu
 că mie nu-mi pare rău;
 da o leacă mi cade greu
 c'am deprins naravul tău
 la beție
 la trezie
 și la focul de minie
 Ea din gură așa grăi:
 — De ții drag să ne iubim,
 hai la crismă să bem vin
 și cu drag să ne iubim;
 de ții drag să ne lăsăm,
 hai la crismă să mai bem
 și cu drag să ne lăsăm.

M. Lupescu